

Ny studieretning med fokus på den grøn økonomi – men er den bæredygtig?

HASSAN AYDI OG CAMILLA LÆRKE CLAUSEN

Abstract

Forsøg på at indarbejde perspektiver vedrørende bæredygtighed fylder efterhånden meget i mange forskellige sammenhænge. Både på uddannelsesniveau og i virksomheder bliver der i stadig stigende grad sat krav til, at man forholder sig til dette tema. Derfor er det også oplagt at have fokus på netop bæredygtighed i forbindelse med udvikling af nye studieretninger i gymnasiet.

Dette er baggrunden for, at vi starten af 2019 påbegynder arbejdet med netop udvikling af en sådan studieretning. Denne artikel handler om udviklingsarbejdet med en ny studieretning på Roskilde Handelsgymnasium, hvor bæredygtighed, cirkulær økonomi og den grønne omstilling skal være omdrejningspunktet. Det viser sig at være en proces fyldt mange udfordringer – både forventede og overraskende. På trods af at dette tema i høj grad har sin berettigelse på et handelsgymnasium med økonomiske profolfag, opleves det af mange elever stadig som en konflikt, ja nærmest en forhindring, i forhold til den traditionelle økonomisk forståelse. Artiklen beskriver også forskellige eksempler på toning af undervisning i faget International Økonomi i retningen af bæredygtighedstemaet. Bæredygtighed som tema passer på mange måder ind i faget International Økonomi. Dog kan det konkluderes, at når den daglige toning blev det, der skulle bære studieretningen, blandt andet på grund af besværligheder som følge af covid-19 og lav tilslutning til studieretningen, kan kernestoffet selv i dette fag blive begrænsende for udviklingspotentialet.

Den tidlige opstart

Vi fik i foråret 2019 en ny og lidt anderledes opgave. Skolen ville gerne oprette en række nye studieretninger, og nu skulle de udvikles. Først skulle der skrives et produktark til hjemmesiden, og det eneste, vi reelt vidste, var, at navnet skulle være Grøn Global, og at det skulle handle om bæredygtighed – sæt i gang!

På dette tidspunkt havde vi ingen særlige forudsætninger for at tale om bæredygtighed. Studieretningsfagene for denne studieretning skulle være Virksomhedsøkonomi og International Økonomi, så vores forudsætning var egentlig bare vores erfaring som undervisere i International Økonomi.

Det er blandt andet denne manglende særlige forudsætning for emnet, der har været en udfordring. For hvornår er man kompetent til særligt at undervise i bæredygtighed? Hvad kræver det ud over den almene forståelse af begrebet, som de fleste af os vel efterhånden har. Dette mangler vi måske stadig svaret på. Det har været og er stadig en proces, hvor vi kører, mens vi asfalterer – med alle de fejl, det så også medfører.

Hertil kan vi tillægge, at vi på en hhx helt mangler de lærerkompetencer, der for eksempel på en stx findes inden for de naturvidenskabelige fag. Hvis eleverne har mulighed for at arbejde med emnet i fag som eksempelvis biologi og geografi, giver dette muligheder for en anden tværfaglighed og derved en dybere forståelse end en udelukkende økonomisk tilgang.

Helt kort kan man vel se de menneskeskabte klimaforandringer som en konsekvens af den økonomiske udvikling. Ligeledes vil mange af løsningerne på problemerne vedrøre det økonomiske system. Vi mangler dog kompetencerne til kunne give eleverne en detaljeret forklaring på de mekanismer, der for eksempel skaber ekstremt vejr på baggrund af klimaforandringer.

Det interessante med bæredygtighedsemnet er dog, at man bliver interesseret, jo mere man ved og forstår. Det har en evne til at forandre, hvordan man ser på verden. Og man bliver mere og mere bevidst om, hvor vigtigt det her er. Pludselig får man lyst til at erstatte det meste af kødet i »kødsovsen« med grøntsager.

Udvikling af en studieretning med fokus på bæredygtighed

Mange, der til daglig arbejder med et fokus på bæredygtighed, vil kende til de tidlige definitioner af begrebet præsenteret i rapporten »Vor fælles Fremtid« af Brundtlandkommissionen – den såkaldte Brundtlandrapport. I rapporten er der fokus på produktions- og forbrugsmønstre, der ikke kan betragtes som bæredygtige, fordi de udfordrer fremtidige generationers muligheder. Det er netop dette, der er aktuelt i forbindelse med vores studieretning. (<https://mst.dk/erhverv/groen-virksomhed/baeredygtig-udvikling/hvad-er-baeredygtig-udvikling/>)

Vores arbejde med denne studieretning er dog langtfra startet med dette teoretiske udgangspunkt. I stedet begyndte vi med at se på, hvilke problemstillinger og emner der kunne bidrage til læringen i netop vores fag. Gennem denne mere induktive proces er vi langsomt landet på en fælles forståelse af emnet svarende til netop de teoretiske definitioner. I dag arbejder vi ligeledes med et smallere fokus på bæredygtighed i vores brobygningsforløb, hvor vi tager udgangspunkt i elevernes forståelse af begrebet. En forståelse, der ofte ligger tæt op ad de officielle definitioner.

Den interessante vinkel for en bæredygtighedsstudieretning på en handelsskole måtte altså være den konflikt, der findes mellem traditionel økonomisk forståelse i forbindelse med både produktion og forbrug og de krav, der i stigende grad stilles til netop produktions- og forbrugsmønstre, for at man kan sikre, at fremtidige generationers muligheder ikke mindskes væsentligt i forhold til i dag. Kan man overhovedet tænke, og derved undervise i, økonomi som tidligere? Eller skal idéerne om den cirkulære økonomi være meget mere bærende?

I udviklingsprocessen stod det hurtigt relativt klart, at FN's verdensmål for bæredygtig udvikling skulle indarbejdes i studieretningen. (Verdensmålene | Verdensmaalene.dk ([verdensmaalene.dk](http://Verdensmaalene.dk)))

Vi fandt ligeledes ud af, at det ville give mening at arbejde med temaet på henholdsvis lokalt, national og globalt plan. Da problembaseret læring er en integreret del i begge studieretningsfag, gav det mening at tænke PBL-projekt ind som en del af studieretningen. Vi fik derfor en ambition om at starte med PBL-projekter, der tog udgangspunkt direkte i vores hverdag på skolen og i byen. Derefter ville vi udvide vores fokus i projekter-

ne til et gradvis bredere perspektiv. Dette er en proces, vi stadig er i gang med at forbedre.

Derudover havde skolen fået en aftale med CoRo Co-lap i Roskilde. Det er et innovationslaboratorium, der hvert år blandt andet afholder innovationskonferencer, hvor man forsøger at komme med innovative bud på løsning af fremtidens problemer i forbindelse med den grønne omstilling i samarbejde med lokale aktører.

Endelig var der diskussionen om studieture og andre aktiviteter. Roskilde Handelsskole er kendt for sine mange rejseliner, og det er ofte disse, der tiltrækker vores elever. Men hvad gør man med rejserne på en linje med fokus på bæredygtighed? Kan man overhovedet flyve? Det har vist sig, at man i denne form for udviklingsarbejde bliver nødt til at finde en balance. En balance mellem et ønske om at dele vigtigheden af bæredygtighed med sine elever, og at det samtidig ikke bliver for aktivistisk. Vi kan simpelthen se, at vi taber eleverne fra start, hvis de føler, at de selv skal leve op til en masse begrænsninger, fordi de udviser interesse for emnet. Og selv om vi som lærere får lyst til at udskifte bilen, kan vi jo heller ikke leve op til alle de krav, der i nogle kredse sidestilles med en interesse for bæredygtighed. Det er vigtigt at få aktiveret vores elever i denne problemstilling, da de jo netop kan være med til at skabe løsninger i fremtiden. Dog uden den aktivisme, der ofte kan virke afskrækkende på mange.

Det er afgørende, at eleverne ikke føler sig gjort individuelt ansvarlige for et ønske om at dygtiggøre sig i bæredygtigheds-perspektivet. Ligesom vi ikke stiller krav om, at vores elever på studieretningen USA og Kina efterfølgende bosætter sig i et af de pågældende lande, skal eleverne på Grøn Økonomi heller ikke stilles til ansvar for deres eget materielle forbrug og ønske om at rejse med fly. Vi kan ikke sætte spørgsmålstegn ved problemets eksistens eller løsningernes berettigelse. Dog skal vi alligevel sikre, at vi også går til dette begreb på samme kritiske analyseniveau som med alle andre emner.

I første omgang blev konklusionen, at vi på studieturen ville tage med tog gennem Europa og have stop i byer med fokus på bæredygtighed – blandt andet Lucca, som er kendt for sit Zero Waste-program.

Generelt havde vi i udviklingsprocessen en del planer om, at Grøn Global-studieretningen skulle være en studieretning, hvor

man ofte kom ud af huset og var på feltarbejde. Vi havde planer og aftaler om at besøge blandt andet Roskilde Festival og Energiakademiet på Samsø samt at arrangere ture til SDU, som også arbejder med FN's verdensmål. Disse ture skulle kobles til tværfaglige projekter i blandt andet Studieområdeforløbene.

Alle de mange udfordringer

Derefter var vi klar. Alt var bestemt ikke på plads, men tanken var, at det bedste resultat ville komme i samarbejde med eleverne. Når vi nu skulle oprette en ny retning, skulle eleverne medinddrages i udviklingsprocessen herefter. Nu skulle vi så bare tiltrække eleverne.

Dér opstod første udfordring. På skolen har vi en generel enighed om ikke at oversælge studieretninger i forhold til hinanden. Dette udfordrer dog, når man skal starte en ny retning op. Vi har jo til forskel fra de ældre retninger på skolen hverken tidligere elever, videoer fra sjove studieture eller meget specifikke projekter, som vi kan sælge den på. Og det viste sig at blive mere end almindelig svært at sælge idéen om en studieretning med vores fokus til eleverne på en hhx.

Vi har fra vores ledelse hørt, at det generelt er udfordrende for flere handelsskoler, men vi har i hvert fald ikke knækket nødden selv.

Vores forventning var nok, at det ville være muligt at skabe interesse for sådan en studieretning taget den generelle debat i samfundet i betragtning. Opfattelsen er jo, at dette emne særligt fylder for de unge.

Desværre er virkeligheden bare en anden. Vi har ikke haft stor succes med at tiltrække elever til studieretningen og må i det kommende skoleår helt undvære retningen på skolen.

Noget går galt, men vi er usikre på hvad. Studieretningen er blevet præget af en negativ fortælling blandt eleverne, og vi har svært ved at gøre op med denne.

Vi har formået at oprette en klasse i studieretningen to gange, men kun i kombination med en anden studieretnings elever på grund af den lave tilslutning. Grøn Global blev altså oprettet som papegøjeklasser sammen med Journalistik og kommunikation – en anden nystartet studieretning.

Klasserne er generelt velfungerende og klarer sig godt. Vi har for i begge klasser haft grupper, der er blevet udvalgt til at

pitche deres innovative idéer i forbindelse med et bæredygtighedsprojekt om ARGO – en affaldsstation i Roskilde, i de indledende runder på CORO's konference Co-Conference.

Konstellationen med to sammensatte studieretninger gør dog, at vi har haft udfordringer med at tone helt klart, da den anden retning jo også skal tilgodeses.

Den første klasse blev altså dannet i efteråret 2019. I foråret 2020 ramte første nedlukning på grund af covid-19-pandemien, og alt blev derefter endnu mere kompliceret. Vi har desværre måttet aflyse og ændre mange planer på grund af covid-19-restriktionerne ligesom alle andre. I skrivende stund har vi for eksempel endnu ikke haft klasserne på hverken studietur eller feltture.

Vi har gjort os mange tanker over de senere år om, hvad der afholder eleverne fra at vælge denne studieretning. Er det emner som bæredygtighed og verdensmål, der ganske enkelt ikke interesserer så mange, som vi først antog? Har de eventuelt allerede arbejdet med dette så meget i folkeskolen, at de ikke magter mere af det? Bliver der skabt en dårlig fortælling om dem, der vælger den retning på skolen?

Vi har forsøgt at belyse dette ved at spørge ind til opfattelsen om dette blandt vores elever på retningen. Dette har dog ikke, som forudset, givet os et endegyldigt svar.

Én forklaring går dog på, at interessen for traditionel økonomi og handel, som vores elever typisk kommer til skolen med, måske opleves som modstridende med den nye vinkel om bæredygtighed.

Det er paradoksalt, at det netop er den interessante konflikt, som er grundlaget for vores studieretning, og samtidig bliver det også det, som afholder vores elever fra at vælge linjen.

Samlet set er der mange af de idéer, som vi lagde ud med, der ikke er blevet til noget endnu. Til dels på grund af den lave tilslutning, men i højeste grad også på grund af opstarten sideløbende med covid-19.

Vi må konkludere, at når en studieretning reduceres til alene den daglige toning i fagene, kommer vi til kort. Det bliver simpelthen for spinkelt, da fagenes læreplaner endnu ikke lægger op til at arbejde med emner som bæredygtighed og verdensmålene i særlig høj grad, på trods af at mange kan se det vigtige i dette. Som man kan læse i den seneste udgave af fagbladet

Gymnasieforskning, er dette netop noget, som der arbejdes på andre steder end hos os. Her kan man læse om et forsøg, hvor Svendborg Erhvervsskole og Gymnasium og Rybners Handelsgymnasium arbejder sammen med forskere fra SDU i et udviklingsprojekt, der handler om at oversætte verdensmålene til fagmål inden for de enkelte fag. I artiklen beskrives vigtigheden af emnet bæredygtighed i undervisningen, da det kan betegnes som et epokalt nøgleproblem. Konklusionerne i artiklen går blandt andet på, at nogle fag, deriblandt vores studieretningsfag, har en mere naturlig tilgang til at indarbejde denne dagsorden end andre fag. (Kamp, Mikkel: Hvordan får vi bæredygtigheden op at flyve? Gymnasieforskning, nr. 24, 2021, s. 4-9) Dette er vi egentlig enige i, og vi oplever derfor også disse fag som de rigtige til at bære studieretningen. På trods af dette er der dog stadig i disse fag begrænsninger i forhold til kernestoffet, der gør, at toningen ikke altid er helt ligetil.

Toningen af studieretningen

Der kan altså nævnes mange udfordringer med etableringen af denne studieretning. Positivt er dog, at vi har haft mulighed for at arbejde med linjen i et mindre omfang. Derved er vi begyndt at opbygge en vis erfaring med toning i forhold til bæredygtighed i faget International Økonomi, og det er denne erfaring, vi nu vil forsøge at beskrive med udgangspunkt i nogle konkrete eksempler.

Vores tilgang til toningen af studieretningen er, at alle fag skal bidrage til at inddrage bæredygtighed og FN's verdensmål i undervisningen, i det omfang det er muligt for de enkelte fag. Det er dog studieretningsfagene, der er de bærende fag i forhold til at arbejde fokuseret med bæredygtighed. Toningen i studieretning sker typisk på tre niveauer: i den daglige undervisning, PBL-forløb samt større SO projekter. De nedenstående eksempler skal ses som inspiration til, hvordan man kan arbejde med primært at tone faget International Økonomi i en bæredygtighedsretning, eksemplerne er dermed ikke komplette forløbsbeskrivelser

Daglig undervisning

I den daglige undervisning veksler vi mellem induktiv og deduktiv tilgang. For førsteårseleverne starter et forløb i International Økonomi typisk med en deduktiv tilgang, hvor eleverne bliver introduceret til forskellige økonomiske teorier, uden at der nødvendigvis er fokus på bæredygtighed. Formålet er, at eleverne får noget faglig ballast, inden de bliver kastet ud i et mere problemorienteret forløb. Toningen i vores forløb foregår overvejende ved, at eleverne arbejder problemorienteret med aktuelle problemstillinger i relation til den faglige viden, som de har tilegnet sig i plenum. Dette relateres derefter til bæredygtighed og den grønne omstilling. For tredjeårselever, som er bekendt med den problemorienterede tilgang, har vi ofte en mere induktiv tilgang til undervisningen.

I det følgende præsenteres, hvordan vi toner studieretningen i den daglige undervisning, hvor der både arbejdes deduktivt og induktivt.

Forløb: Prisdannelse

Forståelse af prisdannelsesmekanismen er central i faget International Økonomi. Et eksempel på arbejde med dette emne er et projektforsløb med fokus på olie. Eleverne skal i grupper udarbejde en kursusdag under titlen: Kursus i prisdannelse for aspirerende unge oliesheiker. Grupperne skal udvikle sekvenser med forskellige fokus på prisdannelsesmekanismen. Nogle grupper arbejder således med udbudskurven og efterspørgselskurven, nogle med priselasticitet osv. Alle sekvenser skal inddrage eksempler i forhold til prisdannelsen på olie. Eleverne fra Grøn Global fik således til opgave at udvikle en sekvens med fokus på de kausale sammenhænge i forhold til, hvordan den grønne omstilling i fremtiden vil påvirke udbud og efterspørgsel efter olie, og hvorvidt udviklingen i olieprisen kan påvirke den grønne omstilling.

Forløb: Er WTO og Paris-aftalen forenelig?

Et andet eksempel fra den daglige undervisning er, når vi arbejder med globalisering og internationale organisationer. Her har vi eksempelvis problematiseret frihandel i forhold til globale klimaaftaler i henhold til kernestofsområdet – globalisering, klima, handel, arbejdsdeling og ulighed.

I dette forløb arbejdes der udelukkende induktivt med bæredygtighed i faget International Økonomi. Eleverne bliver præsenteret for problemstillingen »Er WTO og Paris-aftalen forenelig?« Formålet med projektet er at identificere, formulere og behandle de samfundsøkonomiske udfordringer, der knytter sig til samfundets økonomiske ubalancer og den økonomiske vækst. Eleverne skulle selv udarbejde en række underspørgsmål i forhold til at forstå problemstillingen, og diskutere, hvorvidt WTO og Paris-aftalen er i konflikt. For at kunne gennemføre denne type mindre forløb havde eleverne haft læselektier i emnet, og derudover havde eleverne fået undervisning i WTO's principper og opbygning. Eleverne blev inddelt i grupper og skulle selv undersøge Paris-aftalens indhold og relatere det til WTO's formål og principper. Grupperne skulle som slutprodukt fremlægge deres konklusioner i klassen. Selv om grupperne i dette tilfælde skulle lave en traditionel fremlæggelse, har vi i andre tilfælde valgt, at slutproduktet skulle være en film, en hjemmeside, et økonomisk notat eller en podcast. Dette gør vi for at skabe variation og holde elevernes motivation.

I forlængelse af dette emne har vi også arbejdet med Danmarks konkurrenceevne, og hvad det betyder for Danmarks eksportmuligheder, at man har vedtaget Paris-aftalen. Her blev der ligeledes arbejdet induktivt, hvor eleverne selv skulle undersøge sammensætningen af Danmarks eksport på Danmarks Statistik og identificere Danmarks eksportmæssige styrker og svagheder ved hjælp af internationale undersøgelser, for herefter at diskutere, hvilke muligheder Paris-aftalen giver danske virksomheder.

PBL-projekter

I forhold til bekendtgørelsen i International Økonomi skal der gennemføres en række Problem Baserede Læringsforløb i faget. (Hhx – læreplaner 2017 | Børne- og Undervisningsministeriet (uvm.dk)) PBL skal betragtes som et didaktisk princip, der forsøger at klargøre eleverne til den virkelighed, som de efterfølgende skal ud i. Eleverne bliver konfronteret med problemer fra virkeligheden, og igennem arbejdet med løsningen af disse problemer er målet at opnå læringsresultater via den induktive metode. (Andersen, Ole Dibbern og Larsen, Verner: Problem-Baseret Læring – en anden måde at tænke uddannelse, 2004, Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, s. 11)

PBL-forløb: Finansiering af den grønne omstilling

Et af de PBL-forløb, som er blevet gennemført på studieretningen, relaterer sig til kernestofområderne »Virksomheders og husholdningers beslutninger på markedet samt klima«.

Forløbet løb over 6 moduler i en 2.-årsklasse og blev evalueret ved en mundtlig fremlæggelse for læreren.

Forløbet valgte vi at kalde »Finansieringen af den grønne omstilling«, og det havde til formål at træne elevernes anvendelse af samfundsøkonomisk teori, modeller og empiri til undersøgelse af de samfundsøkonomiske udfordringer. Samtidig var formålet også at illustrere for eleverne, at den grønne omstilling har en betydelig økonomisk konsekvens for samfundsøkonomien såvel som for forskellige sociale grupper.

Eleverne fik indledningsvis udleveret artikler samt links til databaser, som de skulle orientere sig i. Der blev udleveret en forholdsvis stor mængde data. Formålet med første modul var, at eleverne skulle danne sig et overblik over problemstillingen »Hvordan kan man finansiere den grønne omstilling?«

Klassen bestod af 28 elever, og idet der er stor forskel på elevernes faglige niveau, valgte vi som hjælp til de svageste elever at udarbejde en konkret problemstilling: »Skaber den grønne omstilling større ulighed?« Eleverne kunne tage udgangspunkt i denne problemstilling eller udarbejde deres eget forundrings-spørgsmål. De fleste grupper valgte at arbejde med den grønne omstilling og ulighed. Det mener vi er et udtryk for, at eleverne generelt har svært ved PBL-forløb. Særligt er det en udfordring for eleverne selv at definere et forundrings-spørgsmål og efterfølgende problemformulering og arbejdsspørgsmål. Dette gør sig dog ikke kun gældende på studieretninger med en bæredygtighedsprofil, men er med udgangspunkt i vores erfaringer en generel udfordring på handelsgymnasiet.

Efter valg af problemformulering skulle grupperne udarbejde en række arbejdsspørgsmål med det benspænd, at arbejdsspørgsmålene skulle indeholde en række økonomiske begreber med et bæredygtighedsperspektiv.

Studieområdet

Studieområdet er per definition tværfaglige forløb, og derfor er toningen i forløbene ikke altid relateret til de samfundsvidenskabelige fag. Vi vil beskrive det seneste forløb, som vi gennemførte, hvor fagene Afsætning, Samfundsfag og Dansk samarbejdede om et samlet forløb med titlen »Plastik er ikke bare plastik«. Det særlige ved dette projekt var, at vi samarbejdede med flere eksterne partnere. Den lokale genbrugsstation Argo havde i samarbejde med CORO Co-Lab stillet opgaven med fokus på plastik i forbindelse med innovationskonferencen CO-Conference. Det endelige mål var altså udtagelse til denne konference.

Forløbet startede med, at eleverne besøgte virksomheden, hvor de fik et foredrag om de udfordringer, som virksomheden har med plastiksortering. Eleverne havde forberedt en række spørgsmål til foredragsholderen. Derudover fik eleverne mulighed for at observere, hvordan virksomheden »behandlede« plastik, når det kom ind på genbrugsstationen.

Eleverne skulle i grupper lave en kampagne, hvor formålet var at øge lokalbefolkningens bevidsthed om plastik, og hvorfor sortering af plastik er vigtigt.

Udgangspunktet er, at eleverne er ansat i et marketingbureau, der hjælper danske virksomheder med at udvikle strategier samt tilrettelægge og udforme promotionsmateriale. I den forbindelse havde vi også et samarbejde med et lokalt kommunikationsbureau, som grupperne kunne pitche deres idéer for, inden de afleverede deres slutprodukt.

I Samfundsfag skulle de arbejde med metode inden for forskellige videnskaber og politisk kommunikation. I Dansk skulle de arbejde med at skrive kommunikation i kampagner og pressemeddelelser. I faget Afsætning arbejdede de med promotionsparametre med fokus på, hvordan man kan kommunikere med udvalgte målgrupper.

Under forløbet fik udvalgte grupper mulighed for at pitche deres løsningsforslag på Roskilde Universitetscenter for lokale erhvervsledere. Projektet blev afsluttet ved, at eleverne sendte deres materiale til Co-lab, som udpegede en vinder.

Forløb under udvikling

I skrivende stund er vi i gang med at planlægge to nye forløb.

Det første forløb vil have til formål at træne eleverne i at skrive økonomiske diskussioner. Emnet er udviklingsbistand og bæredygtighed. Eleverne får stillet følgende diskussionsemne:

Skal udviklingsbistand være betinget af modtagerlandenes miljøindsats?

Idéen er, at eleverne skal arbejde med den historiske udvikling i bistandsstrategierne, herunder undersøge fordele/ulemper ved de forskellige tilgange. Derefter skal eleverne skrive en diskussion, hvor de diskuterer, hvilken betydning det kunne have for udvalgte udviklingslande, hvis udviklingsbistanden skal være betinget af deres miljøindsats.

Det andet forløb, vi er ved at udvikle, handler om markedsefficiens, miljø og politiske indgreb.

Dette forløb vil tage udgangspunkt i de stigende energipriser, som i stadig større grad får betydning for økonomiens udvikling i øjeblikket.

Det overordnede formål med forløbet er, at eleverne skal kunne forklare sammenhænge mellem en række samfundsøkonomiske forhold om en aktuel situation med udgangspunkt i empiriske data. Eleverne skal undersøge udviklingen i energipriserne den seneste periode og forsøge at forklare prisernes udvikling ved hjælp af blandt andet prisdannelsesmekanismen. Her skal eleverne kunne redegøre for, hvordan ændringer i udbuddet på grund af vejret og gasleverancer fra Rusland samt ændringer i efterspørgslen på grund af genåbning har betydning for prisdannelsen. Forløbets fokus på miljø handler om, hvordan denne situation kan få betydning for den grønne omstilling. Hvorvidt udviklingen vil være til gavn eller til skade for hastigheden i den grønne omstilling, handler blandt andet om den politiske linje, der bliver lagt i forhold til de stigende energipriser. Herved ledes eleverne frem mod en vurdering, der handler om, hvordan politiske indgreb i markedsmekanismen påvirker forbrugere og virksomheder og dermed markedsefficiens.

Fremtiden for studieretningen – mere eller mindre?

Så hvor stiller alt dette så denne nye studieretning i fremtiden? Der, hvor vi står lige nu, ser vi mange muligheder og nogenlunde lige så mange udfordringer. Sikkert er dog, at bæredygtighed i fremtiden bør spille en rolle i undervisningen – også hos os.

Der arbejdes nu på vores skole på udvikling af et nyt forløb til studieområdet, hvor alle elever skal arbejde med innovation og bæredygtighed, forhåbentlig i et samarbejde med blandt andet Roskilde Festival, som også er en væsentlig kapacitet inden for dette område. Forløbet kan blive både spændende og vigtigt, men det åbner også for et interessant spørgsmål i forhold til os. Bør dette fokus overhovedet begrænses til en enkelt studieretning? Eller bør det i langt højere grad indarbejdes bredt i fagene på hele skolen? Dette ville jo gøre os, der ser vigtigheden i emnet, tilfredse. Dog ville det samtidig gøre denne specifikke studieretning mere eller mindre overflødig.

Samtidig bliver flere og flere skoler omkring os certificeret som enten Grøn Skole eller Verdensmålskole. (Grøn Skole (groenskole.dk) UNESCO Verdensmålskoler – UNESCO) Dette er en helt anden tilgang, som også kunne overvejes, men som ligger et andet sted end på vores bord.

Endelig kan det være, at vi simpelthen må indse, at vi bliver nødt til at tiltrække en anderledes elevtype til vores skole, som kan danne fundament for en mere sikker tilslutning til retningen. I hvert fald som en start. Dette kræver dog nok, at vi i fremtiden bliver bedre til at få gjort opmærksom på studieretningen – også uden for skolen. En ting, som heller ikke indtil nu er lykkedes så godt for os.

Det, vi på nuværende tidspunkt kan konkludere, er, at noget af det, der fungerer bedst på studieretningen, er samarbejdet med virksomheder og den virkelighedsnære tilgang, som ofte er forbundet med hhx. Covid-19-restriktionerne har begrænset vores samarbejde med virksomheder de første år af studieretningens levetid, men det er dog her, vi nu ser det største udviklingspotentiale.

Samlet står vi nu tre år efter de første spæde skridt et sted, hvor vi slet ikke er i mål, men samtidig er blevet meget sikre på relevansen og tyngden af emnet i forhold til undervisning i gymnasiet.

Litteratur

Websider:

Verdensmålene | Verdensmålene.dk,
besøgt 8. februar 2022

<https://mst.dk/erhverv/groen-virk-somhed/baeredygtig-udvikling/hvad-er-baeredygtig-udvikling/>
besøgt 8. februar 2022.

Grøn Skole (groenskole.dk) UNE-
SCO Verdensmålsskoler – UNE-
SCO besøgt 8. februar 2022.

Artikler og bøger:

Kamp, Mikkel: Hvordan får vi bæredygtigheden op at flyve? (2021)
Gymnasieforskning, nr. 24, s. 4-9.

Andersen, Ole Dibbern og Larsen,
Verner (2004): Problem-Baseret
Læring – en anden måde at
tænke uddannelse, Danmarks
Erhvervspædagogiske Lærerud-
dannelse, s. 11).